



اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی



میعانات گازی



وکیوم باتوم



روغن پایه



اسلاک واکس



شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۵۰۸۷

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۵

فهرست

۱	مقدمه
۱	۱. میعانات گازی
۳	۲. وکیوم باتوم
۵	۳. روغن پایه
۵	۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول
۶	۳-۲. روغن پایه؛ نفت پارس
۸	۳-۳. روغن پایه؛ نفت سپاهان
۹	۴. اسلاک واکس/پارافین واکس
۹	۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول
۹	۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران
۱۱	۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان
۱۲	۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت بهران
۱۲	۴-۳. اسلاک واکس؛ نفت پارس
۱۳	۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان
۱۵	جمع‌بندی

مقدمه

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی یکی از حلقه‌های مهم زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌رود؛ بازاری که تغییرات آن می‌تواند بر روند تأمین مواد اولیه، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثرگذار باشد. محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه، اسلاک واکس و پارافین واکس به دلیل نقش کلیدی در صنایع پالایشی، روانکار، قیر، شیمیایی و سایر زنجیره‌های تولیدی، همواره از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

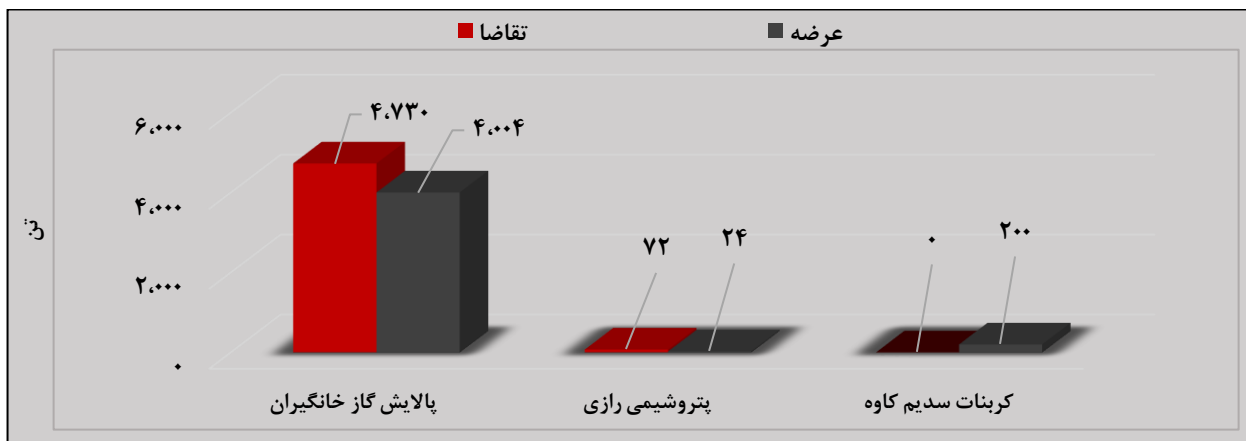
بررسی این گروه‌های کالایی از آن جهت اهمیت دارد که هر یک از آن‌ها تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، شرایط عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای صنایع پایین‌دستی، تغییرات نرخ خوراک و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم وضعیت معاملات این محصولات می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پایداری عرضه و کیفیت کشف قیمت در بورس‌های کالایی ارائه کند.

گزارش حاضر با تمرکز بر معاملات هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، به ارزیابی وضعیت چهار گروه اصلی محصولات پالایشگاهی می‌پردازد و تلاش دارد روندهای غالب بازار را از منظر عرضه، تقاضا، رقابت قیمتی و رفتار معاملاتی فعالان بررسی کند. هدف از این گزارش، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط بازار در این مقطع زمانی و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری دقیق‌تر فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته است.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ توسط سه شرکت پالایش گاز خانگیران، پتروشیمی رازی و کربنات سدیم کاوه در بورس انرژی ایران عرضه شد؛ به‌طوری‌که عرضه محصول پالایش گاز خانگیران از طریق شرکت ملی نفت ایران و عرضه دو شرکت دیگر به‌صورت مستقیم انجام گرفت. شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای این محصول را در هفته مورد بررسی نشان می‌دهد. بر اساس داده‌های معاملاتی، پالایش گاز خانگیران با عرضه ۴ هزار و ۴ تن، بیشترین حجم عرضه را به خود اختصاص داد؛ در مقابل، پتروشیمی رازی با عرضه ۲۴ تن، کمترین حجم عرضه را در میان شرکت‌های عرضه‌کننده ثبت کرد. بررسی تقاضا نشان می‌دهد که برای عرضه‌های خانگیران و رازی، تقاضایی بیش از حجم عرضه به ثبت رسیده و به‌ترتیب کسری عرضه ۷۲۶ و ۴۸ تنی ایجاد شده است. در مقابل، با وجود عرضه ۲۰۰ تن میعانات گازی توسط کربنات سدیم کاوه، هیچ تقاضایی برای این محصول ثبت نشد و کل حجم عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند. در مجموع، معاملات هفته سوم مهرماه نشان‌دهنده تفاوت در وضعیت جذب عرضه میان عرضه‌کنندگان میعانات گازی است؛ به‌گونه‌ای که عرضه‌های خانگیران و رازی با مزاد تقاضا مواجه بوده‌اند، در حالی که عرضه کربنات سدیم کاوه با وجود ارائه حجم مشخصی از محصول، فاقد تقاضای مؤثر بوده است.

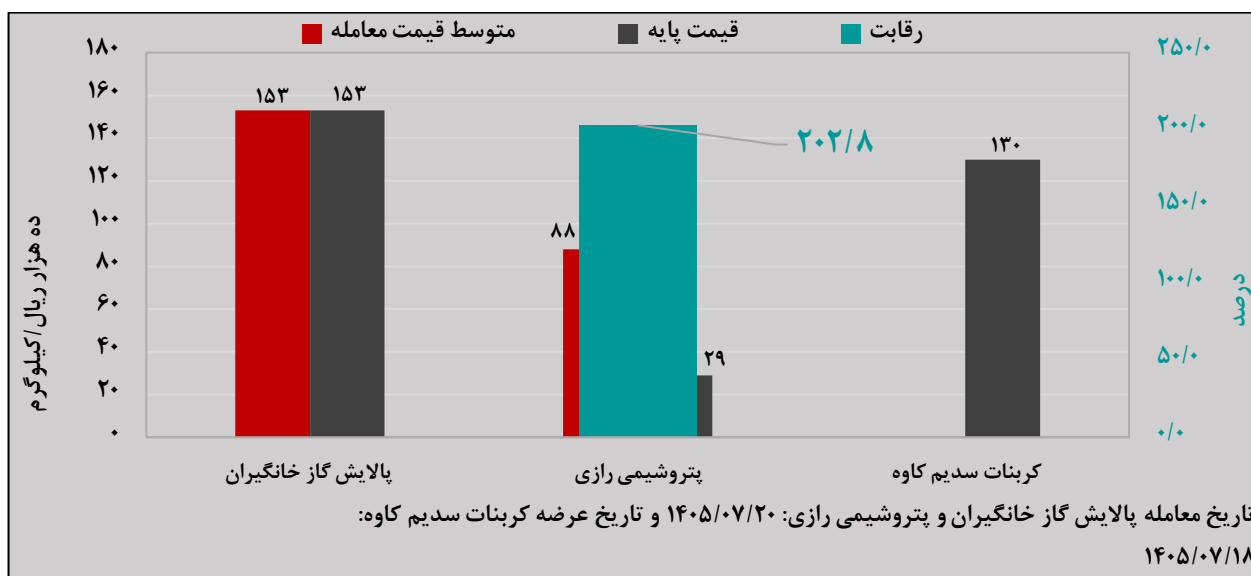
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت پایه و قیمت نهایی معاملات میعانات گازی در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با وجود ثبت تقاضای بالاتر از حجم عرضه برای پالایش گاز خانگیران و پتروشیمی رازی، واکنش قیمتی این دو عرضه متفاوت بوده است. به‌طوری که میعانات گازی خانگیران، با وجود کسری عرضه، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه معامله شد؛ در مقابل، عرضه پتروشیمی رازی با رقابت قابل توجه ۲۰۲/۸ درصدی همراه بود و قیمت نهایی معامله آن به ۸۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم رسید. همچنین، برای میعانات گازی کربنات سدیم کاوه، با وجود تعیین قیمت پایه ۱۳۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، به دلیل نبود تقاضا معامله‌ای انجام نشد. بر این اساس، معاملات هفته سوم مهرماه حاکی از آن است که کسری عرضه به‌تنهایی تعیین‌کننده شدت رقابت قیمتی نیست؛ به‌گونه‌ای که در عرضه خانگیران، مازاد تقاضا به افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه منجر نشد، اما در عرضه رازی فشار تقاضا رقابت شدیدی ایجاد کرد. در سوی دیگر، نبود تقاضا برای محصول کربنات سدیم کاوه، مانع از شکل‌گیری معامله شد.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات میعانات گازی در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ بازاری ناهمگون و تفکیک‌شده را به نمایش گذاشت که در آن رفتار قیمتی تبعیت مستقیمی از حجم کسری عرضه نداشت. پتروشیمی رازی با وجود مقیاس کوچک عرضه، به واسطه فشار شدید تقاضا رقابت چشمگیر بیش از ۲۰۰ درصدی را تجربه کرد؛ در حالی که پالایش گاز خانگیران علیرغم ثبت کسری عرضه قابل توجه، بدون رقابت و در قیمت پایه معامله شد. هم‌زمان، غیبت کامل تقاضا برای عرضه کربنات سدیم کاوه مانع از انجام معامله شد؛ رویکردی که نشان می‌دهد محرک اصلی رقابت قیمتی و کشف نرخ بالاتر، شدت تقاضای متمرکز و شرایط خاص هر مبدأ عرضه است نه صرفاً وجود کسری در مقادیر کلان.

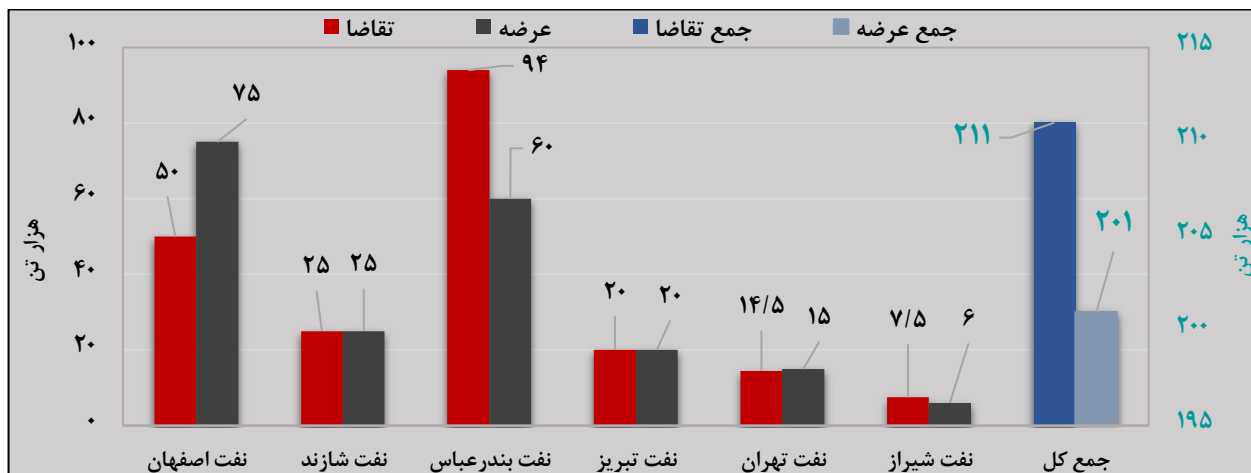
۲. وکیوم باتوم

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، بازار وکیوم باتوم بورس کالای ایران شاهد عرضه این محصول توسط شش پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز بود. در این میان، پالایش نفت اصفهان با عرضه ۷۵ هزار تن، بیشترین حجم عرضه هفتگی را به خود اختصاص داد و پس از آن پالایش نفت بندرعباس با ۶۰ هزار تن قرار گرفت. کمترین حجم عرضه نیز مربوط به پالایش نفت شیراز با ۶ هزار تن بود.

در سمت تقاضا، برای هر شش پالایشگاه عرضه‌کننده، تقاضا به ثبت رسید؛ با این حال، میزان تقاضا در مقایسه با حجم عرضه، وضعیت یکسانی نداشت. بیشترین حجم تقاضا مربوط به وکیوم باتوم پالایش نفت بندرعباس بود که با ثبت ۹۴ هزار تن تقاضا، با کسری عرضه ۳۴ هزار تنی مواجه شد. این شکاف قابل توجه، بیانگر فشار چشمگیر تقاضا برای عرضه این پالایشگاه در هفته مورد بررسی است.

مقایسه حجم عرضه و تقاضا در میان پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که سه وضعیت متفاوت در بازار شکل گرفته است. پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت تهران با مازاد عرضه مواجه شدند؛ به‌طوری‌که از عرضه پالایش نفت اصفهان، ۲۵ هزار تن بدون تقاضا باقی ماند. در مقابل، عرضه و تقاضای پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند و پالایش نفت تبریز در سطحی متناسب قرار داشت. همچنین، در عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و پالایش نفت شیراز، تقاضای ثبت‌شده از حجم عرضه فراتر رفت و کسری عرضه شکل گرفت. بر این اساس، بازار وکیوم باتوم در هفته سوم مهرماه با وجود تداوم تقاضا در تمامی مبادی عرضه، از نظر توازن عرضه و تقاضا وضعیت یکپارچه‌ای نداشت؛ به‌گونه‌ای که مازاد عرضه در برخی پالایشگاه‌ها در کنار کسری عرضه در برخی دیگر قرار گرفت و فشار تقاضا برای وکیوم باتوم بندرعباس بیش از سایر عرضه‌ها نمایان شد.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

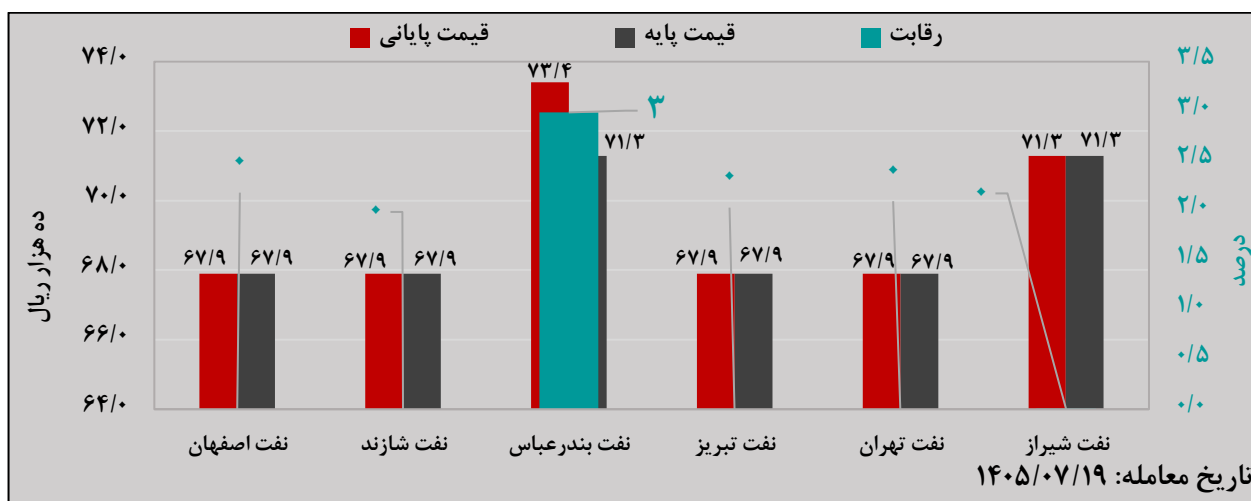


مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار بررسی عملکرد تفکیکی پالایشگاه‌ها، مجموع عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که برای مجموع ۲۰۱ هزار تن عرضه در بورس کالای ایران، ۲۱۱ هزار تن تقاضا به ثبت رسیده است. به این ترتیب، تقاضای ثبت‌شده ۱۰ هزار تن بیش از عرضه بوده و بازار در مجموع با کسری عرضه مواجه شده است. این وضعیت نشان می‌دهد که تقاضا همچنان از حجم عرضه پیشی گرفته، هرچند فاصله میان این دو در سطح کل بازار محدود بوده است. با این حال، بررسی عملکرد پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که وضعیت عرضه و تقاضا در مبادی مختلف یکسان نبوده و کسری قابل توجه عرضه در پالایش نفت بندرعباس، در کنار مازاد عرضه در برخی پالایشگاه‌ها، بخشی از تفاوت شرایط معاملاتی را توضیح می‌دهد.

همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالای ایران در هفته سوم مهرماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام‌شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله‌شده شرکت‌های یادشده در بورس کالا در هفته سوم مهرماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، رفتار قیمتی و کیوم باتوم در پالایشگاه‌های عرضه‌کننده عمدتاً تحت تأثیر نبود فشار تقاضای مؤثر قرار داشت. در پنج پالایشگاه، با توجه به تناسب عرضه و تقاضا یا وجود مازاد عرضه، رقابت قیمتی شکل نگرفت و معاملات در سطح قیمت پایه انجام شد. حتی در عرضه پالایش نفت شیراز نیز، با وجود کسری عرضه، فشار تقاضا محدود بود و به رقابت قیمتی منجر نشد. در مقابل، پالایش نفت بندرعباس با فشار قابل توجه تقاضا مواجه بود؛ به طوری که این عرضه با رقابت قیمتی ۳ درصدی همراه شد و در نهایت با نرخ ۷۳ هزار و ۴۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، رقابت قیمتی در بازار و کیوم باتوم عمدتاً به عرضه پالایش نفت بندرعباس محدود ماند و سایر پالایشگاه‌ها معاملات خود را در سطح قیمت پایه انجام دادند.

در مجموع، بازار و کیوم باتوم در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، با وجود پیشی گرفتن تقاضای کل از عرضه، از نظر شرایط معاملاتی میان پالایشگاه‌ها تفاوت محسوسی داشت. مازاد عرضه در پالایشگاه‌های اصفهان و تهران و تناسب عرضه و تقاضا در شازند و تبریز، در مقابل کسری عرضه در بندرعباس و شیراز قرار گرفت؛ با این حال، فشار تقاضا عمدتاً در عرضه پالایش نفت بندرعباس متمرکز بود و تنها در این عرضه رقابت قیمتی ۳ درصدی شکل گرفت. بنابراین، مازاد تقاضای کل بازار به افزایش عمومی قیمت‌ها منجر نشد و اثر آن بیشتر در عرضه‌هایی نمایان شد که با محدودیت عرضه و فشار تقاضای بالاتری مواجه بودند.

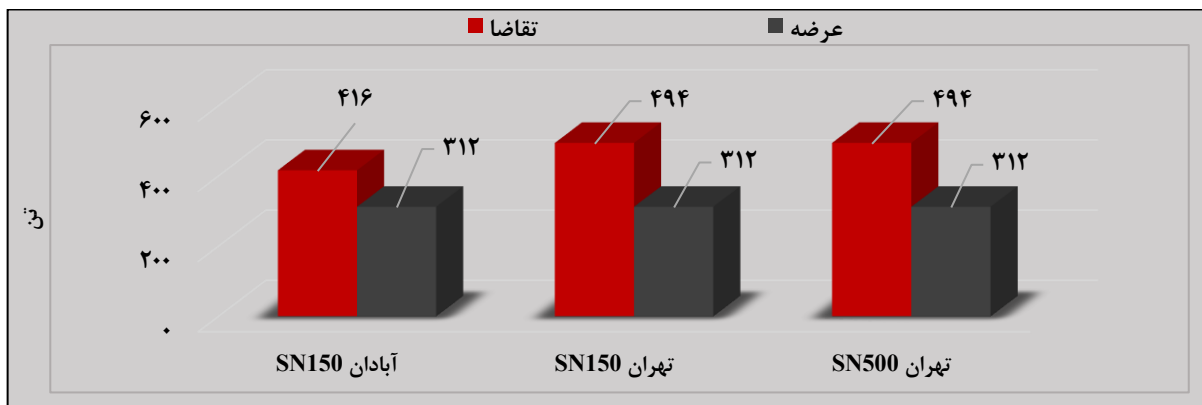
۳. روغن پایه

روغن پایه در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت پارس و نفت سپاهان، در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، مجموعه نفت ایرانول سه گرید روغن پایه شامل SN150 (نفت ایرانول آبادان)، SN150 و SN500 (نفت ایرانول تهران) را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این سه گرید روغن پایه در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ در شکل زیر ارائه شده است. بر اساس داده‌های معاملاتی، هر سه گرید با حجم عرضه ۳۱۲ تن در بورس کالا عرضه شدند؛ با این حال، میزان تقاضای ثبت شده برای هر سه محصول از حجم عرضه بیشتر بود. به طوری که عرضه SN150 ایرانول آبادان با کسری ۱۰۴ تنی و عرضه‌های SN150 و SN500 ایرانول تهران، هر یک با کسری ۱۸۲ تنی مواجه شدند. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، تقاضا برای هر سه گرید از حجم عرضه‌شده فراتر رفت؛ با این تفاوت که شدت عدم توازن عرضه و تقاضا در دو گرید عرضه‌شده توسط ایرانول تهران بیشتر از SN150 عرضه‌شده توسط ایرانول آبادان بود.

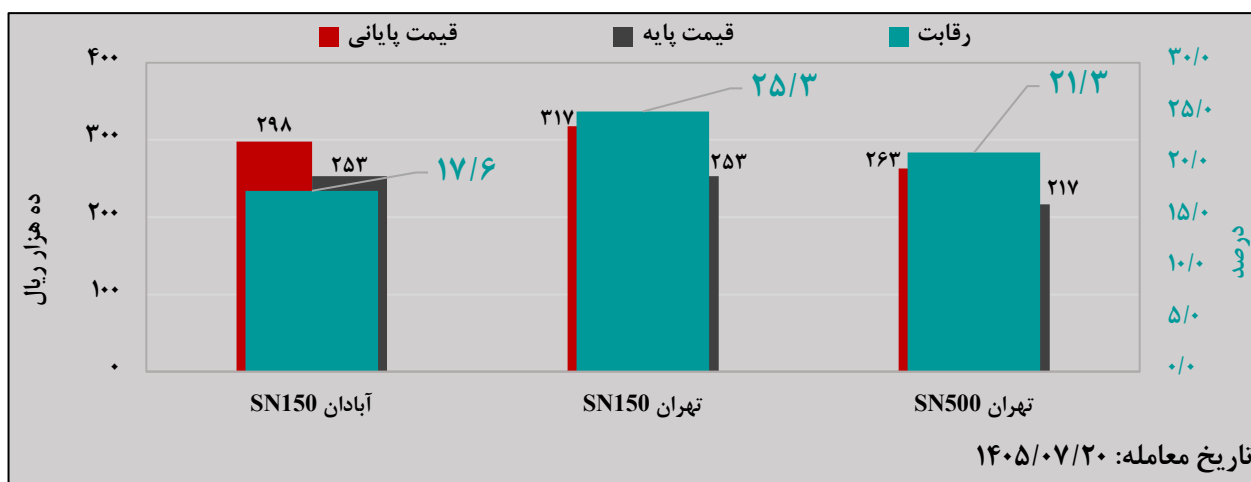
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و قیمت‌های پایانی معاملات روغن پایه‌های شرکت نفت ایرانول در واحدهای تهران و آبادان نشان می‌دهد که در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، هر سه عرضه شامل گریدهای SN150 (تهران و آبادان) و SN500 (تهران)، تحت تأثیر فشار تقاضا با رقابت قیمتی مثبت مواجه شدند. بیشترین رقابت قیمتی در میان این محصولات به گرید SN150 تهران اختصاص داشت که با رقابت ۲۵/۳ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت به نرخ ۳۱۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران معامله شد؛ نرخی که بالاترین سطح ثبت‌شده برای این محصول محسوب می‌شود. این وضعیت نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، فشار تقاضا برای روغن پایه‌های ایرانول علاوه بر ایجاد کسری عرضه در هر سه عرضه، به افزایش قیمت معاملات نسبت به نرخ‌های پایه نیز منجر شده و در این میان، SN150 تهران بیشترین شدت رقابت قیمتی را تجربه کرده است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



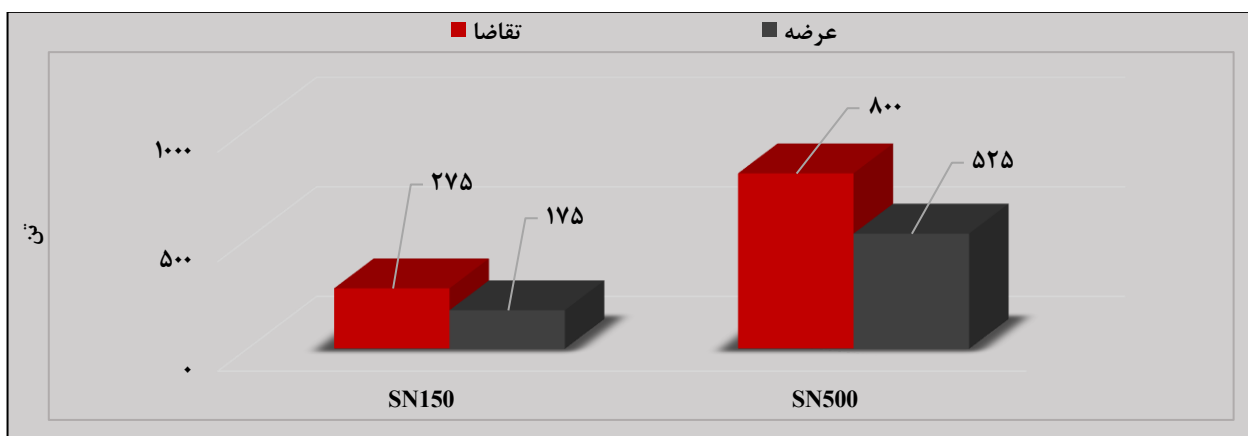
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، دو نوع روغن پایه SN500 و SN150 را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور ارائه شده است. بر اساس

داده‌های معاملاتی، ۱۷۵ تن از گرید SN150 و ۵۲۵ تن از گرید SN500 عرضه شد. در مقابل، هر دو گرید با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شدند؛ به‌طوری‌که SN150 با کسری عرضه ۱۰۰ تنی و SN500 با کسری عرضه ۲۷۵ تنی روبه‌رو شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، هر دو گرید روغن پایه نفت پارس تحت تأثیر فشار تقاضا و عدم کفایت عرضه در برابر تقاضای ثبت‌شده قرار داشتند؛ با این تفاوت که کسری عرضه SN500 از نظر حجم بیشتر از SN150 بود.

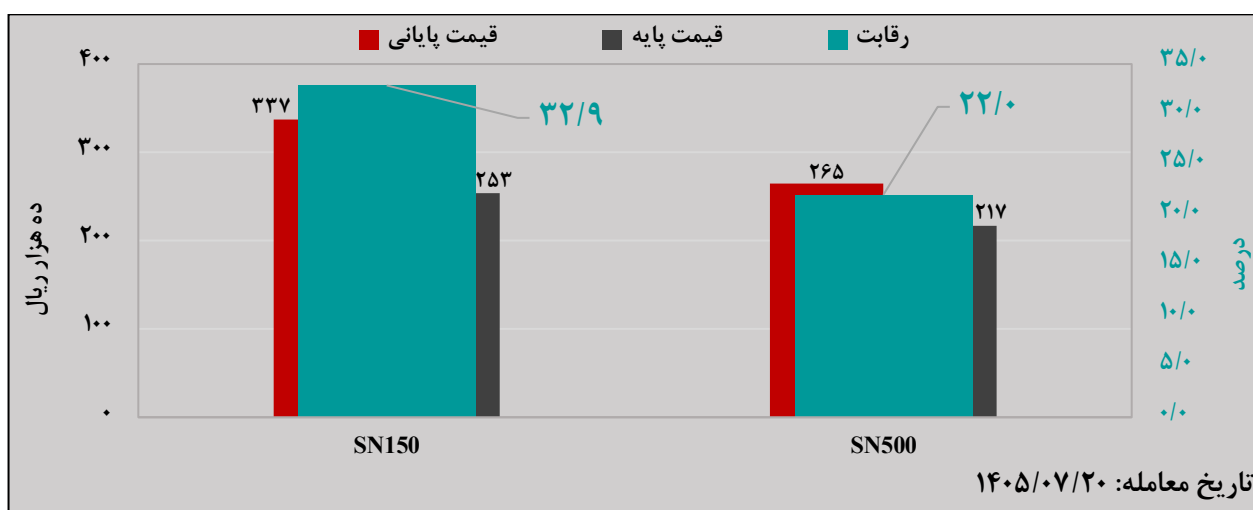
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن‌های پایه عرضه‌شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که هر دو گرید SN150 و SN500، تحت تأثیر فشار تقاضا با رقابت قیمتی مثبت مواجه شدند. به‌طوری‌که گرید SN150 با رقابت قیمتی ۳۲/۹ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۳۳۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. در مقابل، گرید SN500 نیز رقابت قیمتی ۲۲ درصدی را تجربه کرد. بر این اساس، اگرچه هر دو گرید با فشار تقاضا و رقابت قیمتی مواجه بودند، شدت رقابت در SN150 بیشتر از SN500 بود و این گرید با ثبت نرخ نهایی ۳۳۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، در سطح قیمتی بالاتری معامله شد.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



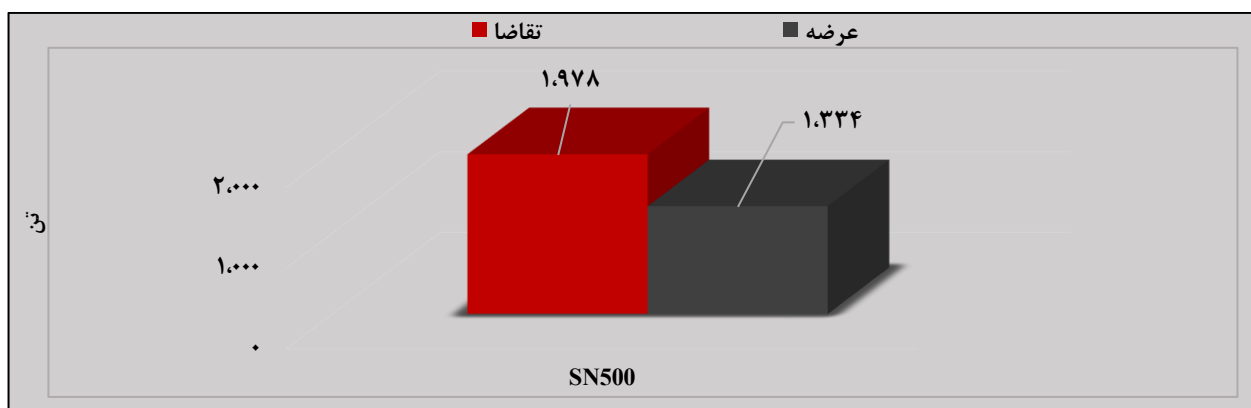
تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۷/۲۰

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت سپاهان

شرکت نفت سپاهان در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، مطابق روال هفتگی، تنها روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران و به میزان ۱۰۳۳۴ تن عرضه کرد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد تقاضای ثبت‌شده برای این محصول بیش از حجم عرضه بوده است؛ به‌طوری‌که کسری عرضه آن به ۶۴۴ تن رسید. افزایش کسری عرضه نسبت به هفته قبل، بیانگر تشدید فشار تقاضا برای روغن پایه SN500 تولیدی نفت سپاهان در هفته مورد بررسی است.

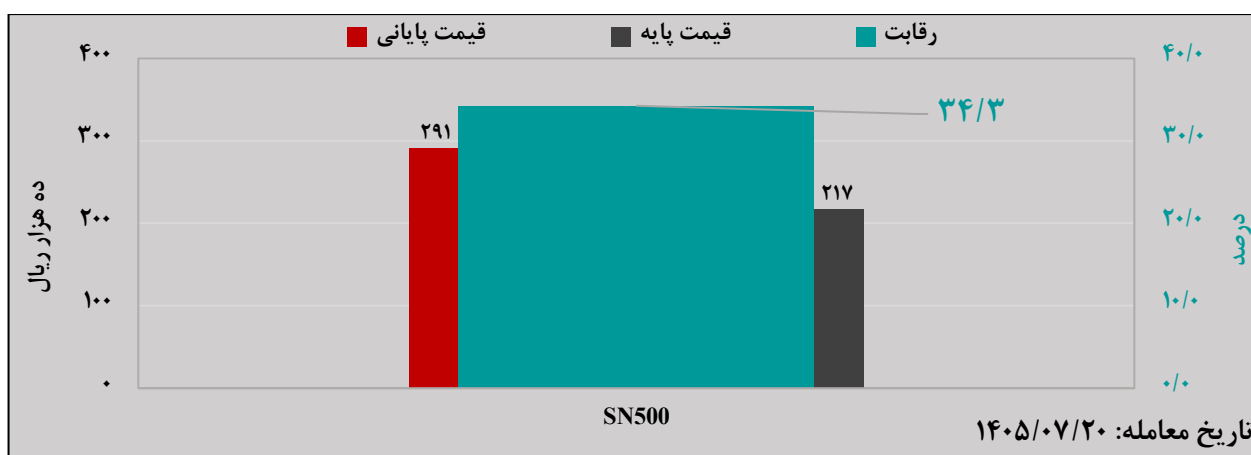
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان در بورس کالای ایران طی هفته سوم مهرماه نشان می‌دهد که این محصول تحت تأثیر فشار تقاضا با رقابت قیمتی مثبت به میزان ۳۴/۳ درصد مواجه شده است؛ به‌طوری‌که روغن پایه SN500 در نهایت با نرخ ۲۹۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. افزایش رقابت قیمتی نسبت به هفته قبل، بیانگر تشدید فشار تقاضا برای این گرید و افزایش هزینه تأمین آن برای خریداران است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، بازار روغن پایه در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ با کسری عرضه در برابر تقاضای ثبت‌شده در تمامی شرکت‌های فعال، یعنی ایرانول، پارس و سپاهان، همراه بود. این شرایط به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت در تمام گریدهای عرضه‌شده

انجامید؛ به‌طوری‌که رقابت در SN500 سپاهان به بیش از ۳۴ درصد و در SN150 پارس به حدود ۳۳ درصد رسید و فشار بر هزینه تأمین روغن پایه را افزایش داد. از سوی دیگر، غیبت نفت بهران در معاملات این هفته، گزینه‌های موجود برای تأمین را محدودتر کرد. در مجموع، هم‌زمانی کسری عرضه و رقابت قیمتی در کنار کاهش تعداد عرضه‌کنندگان فعال، از تداوم فشار تقاضا و دشواری تأمین روغن پایه با قیمت‌های پایه حکایت دارد.

۴. اسلاک واکس/پارافین واکس

اسلاک واکس در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

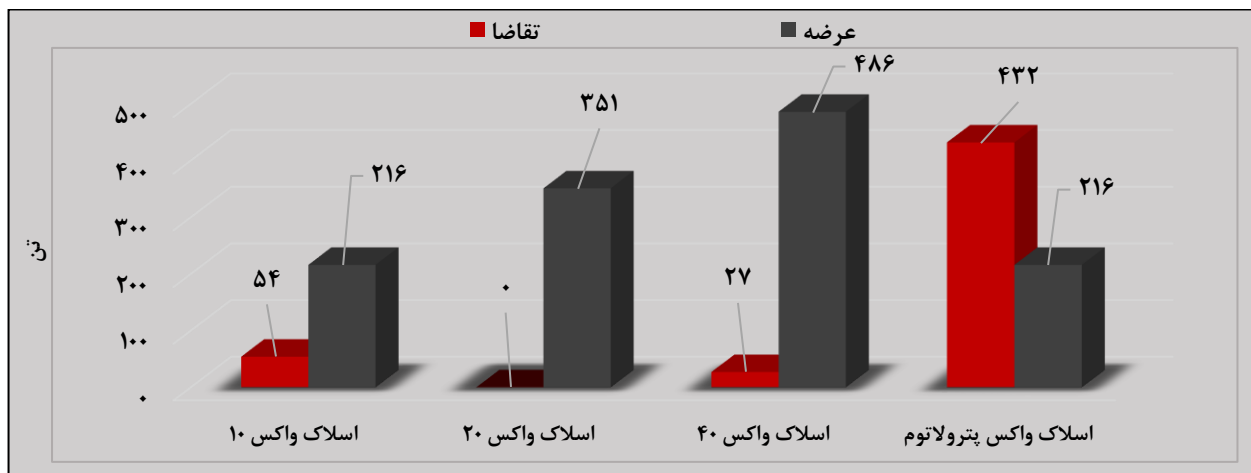
این مجموعه در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ پنج نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

شرکت نفت ایرانول تهران در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، چهار گرید اسلاک واکس شامل اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و اسلاک واکس پترولاتوم را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که اسلاک واکس ۴۰ با عرضه ۴۸۶ تن، بیشترین حجم عرضه را در میان گریدهای عرضه‌شده نفت ایرانول تهران به خود اختصاص داده است. پس از آن، اسلاک واکس ۲۰ با ۳۵۱ تن و اسلاک واکس ۱۰ و پترولاتوم، هر یک با ۲۱۶ تن عرضه قرار دارند.

در طرف تقاضا، سه گرید اسلاک واکس ۱۰، ۲۰ و ۴۰ با ضعف قابل توجه تقاضا مواجه شدند؛ به‌گونه‌ای که در برابر عرضه ۳۵۱ تن اسلاک واکس ۲۰، هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و از عرضه ۲۱۶ تنی اسلاک واکس ۱۰ و عرضه ۴۸۶ تنی اسلاک واکس ۴۰ نیز به ترتیب تنها ۵۴ و ۲۷ تن تقاضا ثبت شد. در مقابل، اسلاک واکس پترولاتوم شرایط متفاوتی داشت و تقاضای ثبت‌شده برای آن حدود دو برابر حجم عرضه بود؛ به‌طوری‌که کسری عرضه این گرید به ۲۱۶ تن رسید و نیمی از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. بر این اساس، در هفته سوم مهرماه، بازار گریدهای اسلاک واکس ایرانول تهران همچنان با ناهمگونی محسوس در وضعیت تقاضا همراه بود؛ به‌طوری‌که در سه گرید اسلاک واکس ۱۰، ۲۰ و ۴۰، بخش عمده عرضه بدون جذب باقی ماند، در حالی که پترولاتوم با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شد.

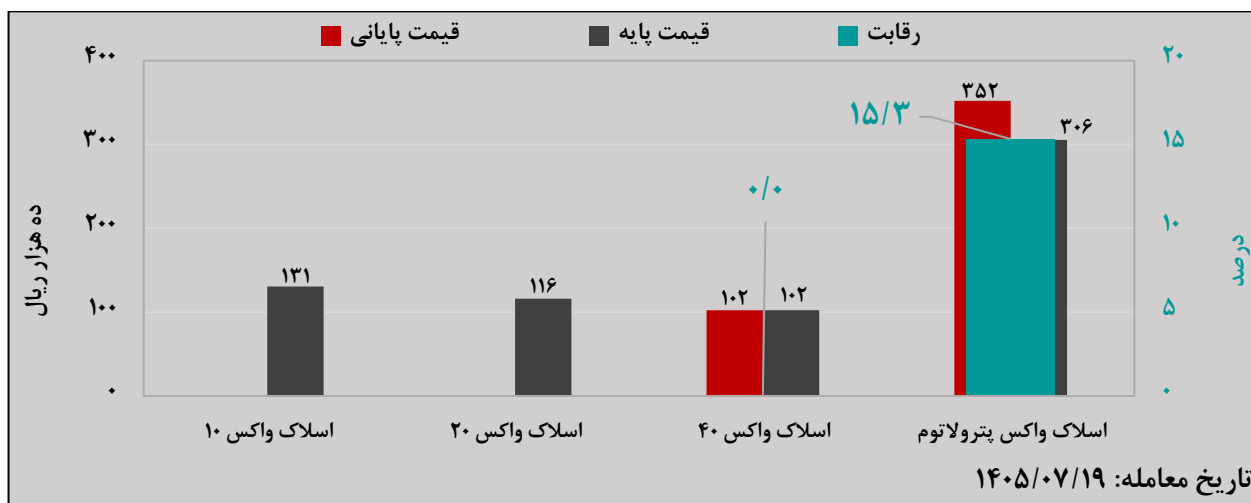
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته دوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر میزان رقابت قیمتی، یعنی تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه، در معاملات انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران را نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی حاکی از آن است که در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، از میان چهار گرید عرضه‌شده، تنها اسلاک واکس ۴۰ و اسلاک واکس پترولاتوم معامله شدند. اسلاک واکس ۴۰ با توجه به نبود فشار مؤثر تقاضا، بدون شکل‌گیری رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه عرضه‌شده معامله شد. در مقابل، اسلاک واکس پترولاتوم به دلیل فشار قابل توجه تقاضا با رقابت قیمتی مثبت به میزان ۱۵/۳ درصد مواجه شد و در نهایت با نرخ ۳۵۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران به فروش رسید. در خصوص اسلاک واکس ۲۰، با توجه به نبود تقاضا، معامله‌ای انجام نشد و در نتیجه، بررسی رقابت قیمتی برای این گرید موضوعیت ندارد. همچنین، اسلاک واکس ۱۰ با وجود ثبت تقاضا، در این هفته به معامله نرسید؛ بنابراین، برای این گرید نیز رقابت قیمتی قابل محاسبه نیست. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، رقابت قیمتی صرفاً در معاملات پترولاتوم شکل گرفت و ضعف تقاضا یا عدم انجام معامله در سایر گریدها مانع از بروز رقابت قیمتی در آن‌ها شد.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



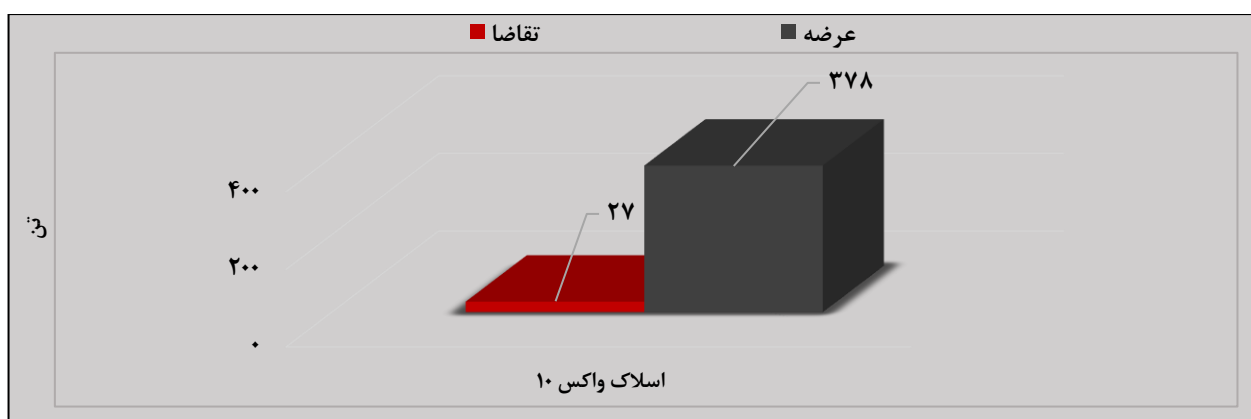
تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۷/۱۹

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، تنها یک گرید اسلاک واکس، اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی مورد بررسی در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۳۷۸ تن اسلاک واکس ۱۰ عرضه شد، در حالی که تقاضای ثبت‌شده برای آن تنها ۲۷ تن بود؛ بنابراین، این محصول با مازاد عرضه ۳۵۱ تنی مواجه شد. بر این اساس، در هفته سوم مهرماه، حجم تقاضای ثبت‌شده برای اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان بسیار محدود بود و بخش عمده عرضه، معادل ۳۵۱ تن، بدون پوشش تقاضا باقی ماند.

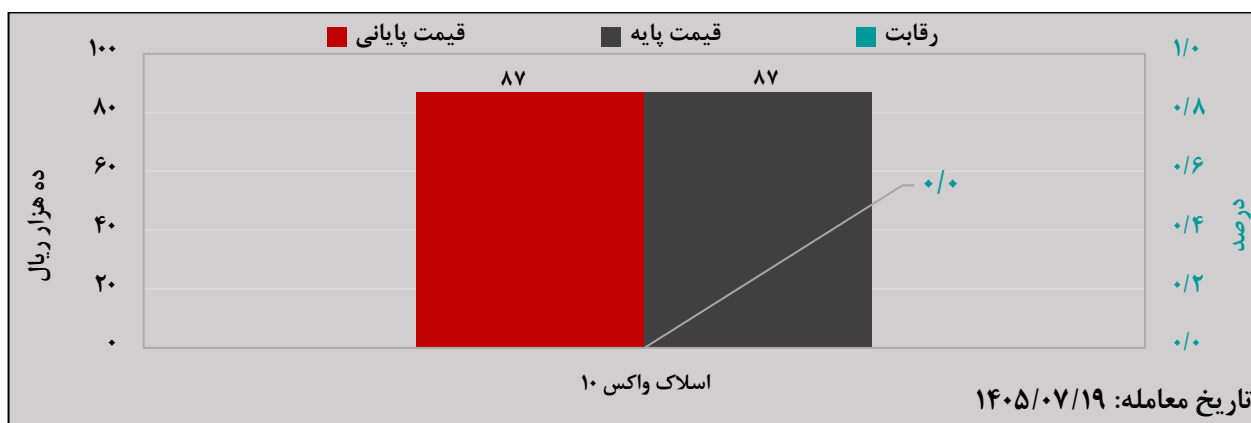
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر میزان رقابت قیمتی، یعنی تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه، در معاملات اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان را نشان می‌دهد. بررسی داده‌ها حاکی از آن است که در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، با توجه به محدود بودن تقاضا و نبود فشار مؤثر تقاضایی، رقابت قیمتی برای این گرید شکل نگرفت. از این رو، اسلاک واکس ۱۰ ایرانول آبادان بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه، معادل ۸۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، در بورس کالای ایران معامله شد.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

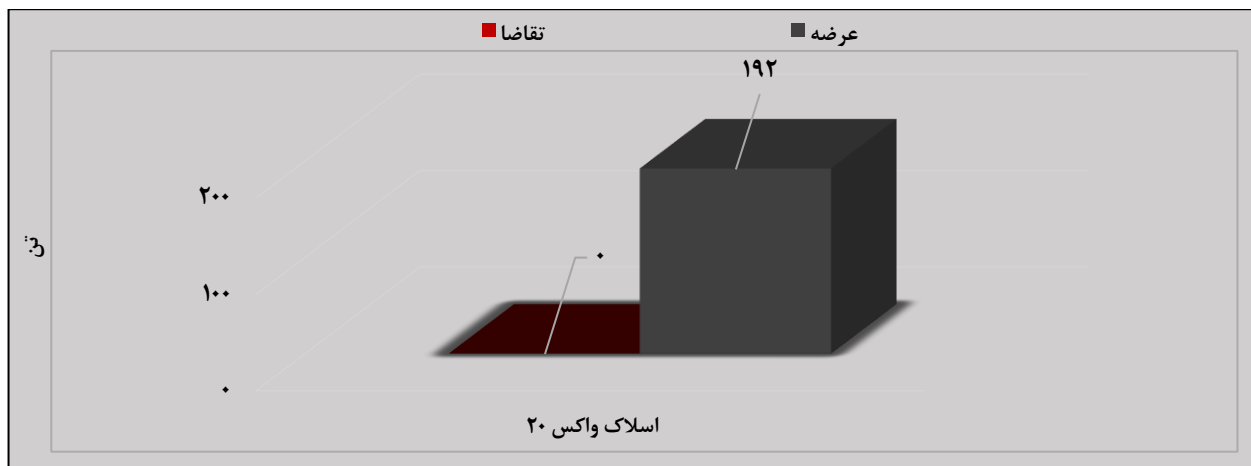


مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، تنها گرید اسلاک واکس ۲۰ را به میزان ۱۹۲ تن در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در مقابل ۱۹۲ تن عرضه‌شده، هیچ تقاضایی برای این محصول به ثبت نرسید و در نتیجه، کل حجم عرضه‌شده بدون جذب از سوی متقاضیان باقی ماند.

شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت بهران؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



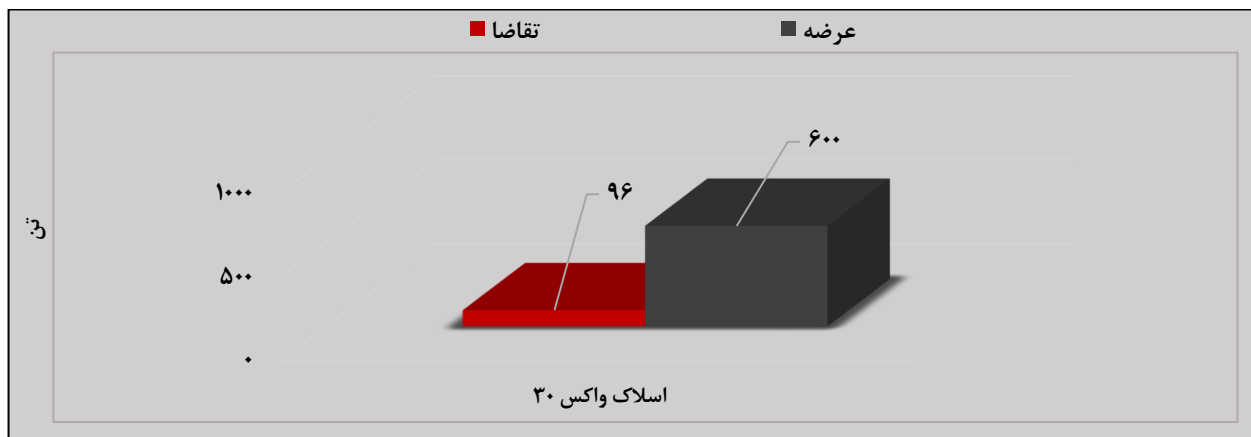
مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی داده‌های معاملاتی اسلاک واکس ۲۰ شرکت نفت بهران در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ حاکی از آن است که به دلیل ثبت‌نشدن هیچ‌گونه تقاضایی برای این گرید، معامله‌ای انجام نشد؛ بنابراین، بررسی رقابت قیمتی برای آن موضوعیت ندارد. قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۲۰ شرکت نفت بهران در این هفته ۱۰۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم بود، اما نبود تقاضا مانع از انجام معامله در این نرخ شد.

۳-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته سوم مهرماه سال ۱۴۰۵، تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه مورد بررسی نشان می‌دهد که ۶۰۰ تن اسلاک واکس ۳۰ عرضه شد، اما تقاضای ثبت‌شده برای آن تنها ۹۶ تن بود؛ در نتیجه، این محصول با مازاد عرضه ۵۰۴ تنی مواجه شد. بر این اساس، بخش عمده حجم عرضه‌شده اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس در هفته سوم مهرماه، به دلیل محدودبودن تقاضا، بدون جذب باقی ماند.

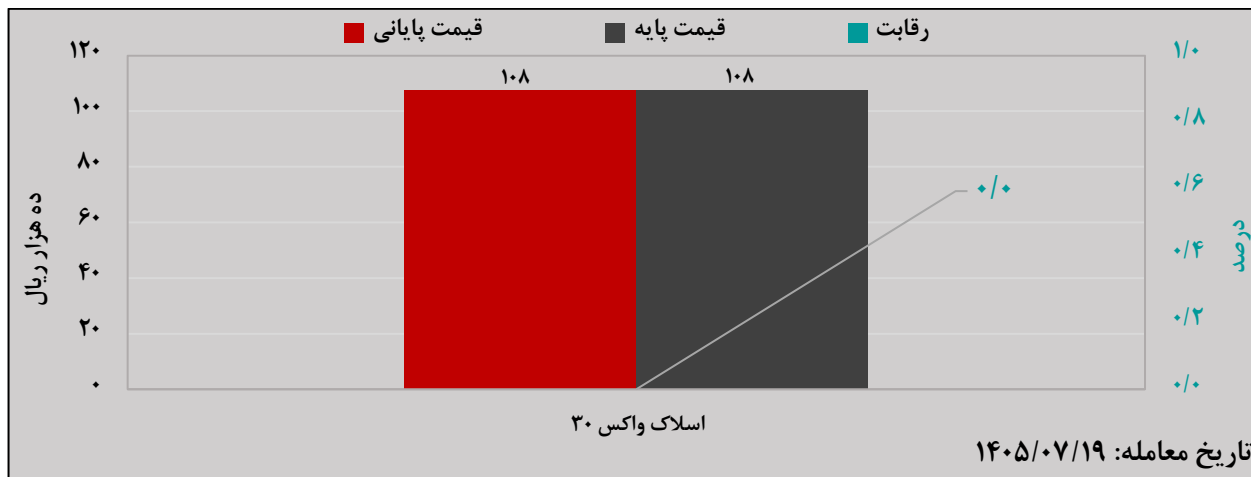
شکل ۱۶. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر میزان رقابت قیمتی، یعنی تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه، در معاملات اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس را نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی حاکی از آن است که با توجه به نبود فشار مؤثر تقاضا برای این محصول، رقابت قیمتی شکل نگرفت و اسلاک واکس ۳۰ بدون رقابت و در سطح قیمت پایه عرضه، یعنی ۱۰۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، معامله شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، قیمت نهایی معامله نسبت به قیمت پایه افزایشی نداشت و معامله در همان نرخ پایه انجام گرفت.

شکل ۱۷. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



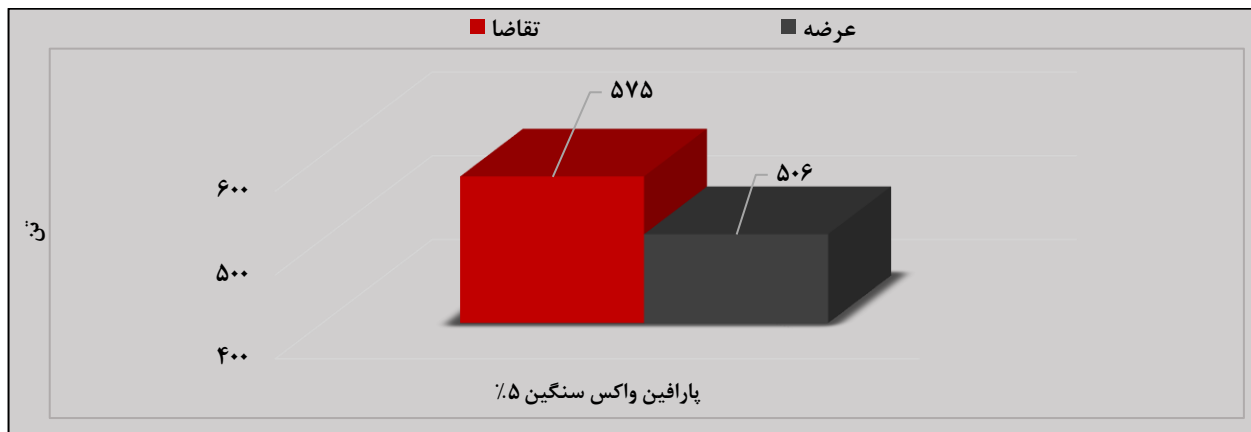
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، پارافین واکس سنگین ۵٪ را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در این هفته، ۵۰۶ تن پارافین واکس سنگین ۵٪ عرضه شده است و در مقابل، تقاضای ثبت‌شده برای آن به ۵۷۵ تن رسید؛

به‌طوری‌که این محصول با کسری عرضه ۶۹ تنی مواجه شد. بر این اساس، معاملات پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان در هفته مورد بررسی با فشار تقاضا و عدم کفایت عرضه در برابر تقاضای ثبت‌شده همراه بوده است.

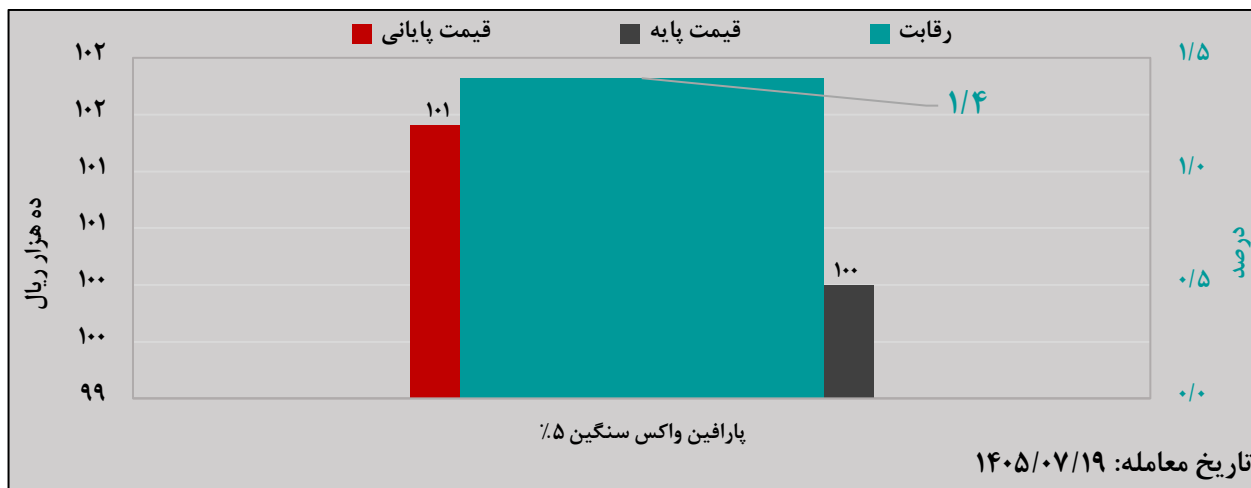
شکل ۱۸. وضعیت عرضه و تقاضای پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: بورس کالای ایران.

بررسی قیمت پایانی معاملات و قیمت پایه عرضه پارافین واکس شرکت نفت سپاهان در بورس کالای ایران طی هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به وجود فشار تقاضای محدود برای پارافین واکس سنگین ۵٪، این محصول با رقابت قیمتی محدودی به میزان ۱/۴ درصد مواجه شد؛ به‌طوری‌که این گرید در نهایت با نرخ ۱۰۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران معامله شد.

شکل ۱۹. میزان رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ شرکت نفت سپاهان؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵



مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، از ناهمگونی شرایط تقاضا و تمرکز فشار قیمتی بر تعداد محدودی از محصولات حکایت دارد. در بازار اسلاک واکس، ضعف تقاضا در اغلب گریدهای عرضه‌شده موجب باقی‌ماندن بخش قابل‌توجهی از عرضه بدون جذب یا انجام‌شدن معامله شد؛ در این میان، پترولاتوم ایرانول تهران وضعیت متفاوتی داشت و با کسری عرضه و رقابت قیمتی ۱۵/۳ درصدی مواجه شد. همچنین، اسلاک واکس ۱۰ ایرانول

آبادان و اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس، با وجود ثبت معاملات، بدون رقابت و در قیمت پایه به فروش رسیدند. در مقابل، پارافین واکس سنگین ۵٪ سپاهان با تقاضایی بیش از عرضه و رقابت قیمتی محدود ۱/۴ درصدی همراه بود. بنابراین، فشار تقاضا و افزایش قیمت در این بازار فراگیر نبود و عمدتاً به پترولاتوم ایرانول تهران محدود شد؛ در حالی که در سایر گریدها، ضعف تقاضا یا کفایت نسبی عرضه مانع از شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل‌توجه شد.

جمع‌بندی

بررسی معاملات چهار گروه اصلی خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی در بورس‌های انرژی و کالای ایران طی هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، نشان‌دهنده تفاوت معنادار شرایط عرضه و تقاضا و نحوه شکل‌گیری قیمت‌ها در بازارهای مورد بررسی است. در این هفته، مازاد تقاضا در برخی محصولات به رقابت قیمتی قابل‌توجه منجر شد، در حالی که در برخی دیگر، با وجود ثبت کسری عرضه، معاملات بدون رقابت و در سطح قیمت پایه انجام گرفت. از سوی دیگر، در تعدادی از عرضه‌ها، ضعف تقاضا مانع از جذب کامل محصول یا انجام معامله شد. بر این اساس، ارزیابی عملکرد هر گروه کالایی، علاوه بر بررسی توازن کلی عرضه و تقاضا، مستلزم توجه به وضعیت عرضه‌کنندگان، شدت تقاضا برای هر محصول و میزان انعکاس این شرایط در قیمت نهایی معاملات است.

۱. میعانات گازی

بازار میعانات گازی در هفته سوم مهرماه با تفاوت آشکار در وضعیت جذب عرضه و رفتار قیمتی سه عرضه‌کننده همراه بود. در حالی که عرضه‌های پالایش گاز خانگیان و پتروشیمی رازی با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شدند، واکنش قیمتی آن‌ها یکسان نبود؛ به‌طوری‌که عرضه خانگیان بدون رقابت و در قیمت پایه معامله شد، اما عرضه پتروشیمی رازی رقابت قیمتی ۲۰۲/۸ درصدی را تجربه کرد. در مقابل، عرضه ۲۰۰ تنی کربنات سدیم کاوه به دلیل نبود تقاضا، بدون متقاضی باقی ماند. این وضعیت نشان می‌دهد که در بازار میعانات گازی، صرف وجود کسری عرضه برای شکل‌گیری رقابت قیمتی کافی نیست و شدت تقاضای ثبت‌شده برای هر عرضه، نقش تعیین‌کننده‌تری در نحوه کشف قیمت دارد. در نتیجه، بازار این محصول در هفته مورد بررسی از نظر فشار تقاضا و پیامدهای قیمتی، وضعیتی ناهمگون داشت.

۲. وکیوم باتوم

معاملات وکیوم باتوم در هفته سوم مهرماه، در سطح کل بازار با ثبت ۲۱۱ هزار تن تقاضا در برابر ۲۰۱ هزار تن عرضه، با کسری عرضه ۱۰ هزار تنی همراه بود؛ با این حال، این عدم‌توازن کلی به افزایش عمومی قیمت‌ها منجر نشد. بررسی تفکیکی پالایشگاه‌ها نشان داد که مازاد عرضه در اصفهان و تهران و تناسب نسبی عرضه و تقاضا در شازند و تبریز، در کنار کسری عرضه در بندرعباس و شیراز قرار داشت. با وجود این، رقابت قیمتی تنها در عرضه پالایش نفت بندرعباس و به میزان ۳ درصد شکل گرفت؛ در حالی که سایر عرضه‌ها، حتی در شرایط کسری عرضه، بدون رقابت و در قیمت پایه معامله شدند. بنابراین، در این بازار، مازاد تقاضای کل بیش از آنکه به افزایش فراگیر قیمت‌ها منجر شود، در برخی مبادی عرضه متمرکز ماند و اثر قیمتی آن نیز محدود بود.

۳. روغن پایه

بازار روغن پایه در هفته سوم مهرماه با فشار تقاضا و رقابت قیمتی در تمامی گریدهای عرضه‌شده از سوی ایرانول، نفت پارس و نفت سپاهان مواجه شد. در هر سه مجموعه، تقاضای ثبت‌شده از حجم عرضه فراتر رفت و این وضعیت به افزایش قیمت نهایی معاملات نسبت به قیمت پایه انجامید. شدت رقابت در برخی گریدها، از جمله SN500 سپاهان با ۳۴/۳ درصد و SN150 نفت پارس با ۳۲/۹ درصد، بیانگر افزایش فشار بر هزینه تأمین این ماده اولیه برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی است. همچنین، رقابت ۲۵/۳ درصدی SN150 ایرانول تهران و رقابت ۲۲ درصدی SN500 نفت پارس، گستردگی فشار قیمتی در میان عرضه‌های این هفته را تأیید می‌کند. در مجموع، هم‌زمانی کسری عرضه و رقابت مثبت در تمامی عرضه‌های بررسی‌شده، از دشواری تأمین روغن پایه در سطح قیمت‌های پایه حکایت دارد و می‌تواند فشار هزینه‌ای بیشتری بر تولیدکنندگان روانکار وارد کند.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

در بازار اسلاک واکس و پارافین واکس، برخلاف روغن پایه، ضعف تقاضا در بخش عمده عرضه‌ها مشهود بود و فشار قیمتی به تعداد محدودی از محصولات محدود ماند. در گریدهای اسلاک واکس ۱۰، ۲۰ و ۴۰ ایرانول تهران، اسلاک واکس ۱۰ ایرانول آبادان، اسلاک واکس ۲۰ بهران و اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس، حجم تقاضا در مقایسه با عرضه محدود بود یا اساساً معامله‌ای انجام نشد؛ در نتیجه، بخش قابل‌توجهی از عرضه‌ها بدون جذب باقی ماند یا معاملات در سطح قیمت پایه انجام گرفت. در مقابل، پترولاتوم ایرانول تهران با کسری عرضه ۲۱۶ تنی و رقابت قیمتی ۱۵/۳ درصدی، متمایزترین وضعیت معاملاتی این گروه را داشت. پارافین واکس سنگین ۵٪ سپاهان نیز با وجود کسری عرضه ۶۹ تنی، تنها رقابت محدود ۱/۴ درصدی را ثبت کرد. بنابراین، شرایط این بازار از تمرکز تقاضا بر محصولات خاص و ضعف جذب در سایر گریدها حکایت دارد؛ وضعیتی که مانع از شکل‌گیری فشار قیمتی فراگیر در کل گروه اسلاک واکس و پارافین واکس شده است.

در مجموع، مقایسه چهار گروه کالایی نشان می‌دهد که در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، رابطه میان توازن عرضه و تقاضا و رفتار قیمتی بازارها یکسان نبوده است. در روغن پایه، کسری عرضه در تمامی عرضه‌های بررسی‌شده با رقابت قیمتی مثبت همراه شد و فشار بر هزینه تأمین را تشدید کرد؛ در مقابل، در بازار وکیوم باتوم، با وجود کسری عرضه در مقیاس کل بازار، رقابت قیمتی عمدتاً به عرضه پالایش نفت بندرعباس محدود ماند. در بازار میعانات گازی نیز شدت رقابت میان عرضه‌کنندگان تفاوت چشمگیری داشت و در بازار اسلاک واکس و پارافین واکس، ضعف تقاضا در اغلب گریدها مانع از شکل‌گیری افزایش قیمت فراگیر شد. این تفاوت‌ها بیانگر آن است که ارزیابی وضعیت بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی، صرفاً بر مبنای حجم عرضه و تقاضای کل، تصویر کاملی از شرایط تأمین و قیمت‌گذاری ارائه نمی‌کند؛ بلکه تمرکز تقاضا بر عرضه‌کنندگان و گریدهای مشخص، میزان دسترسی خریداران به گزینه‌های جایگزین و نحوه انعکاس فشار تقاضا در قیمت نهایی نیز باید مورد توجه قرار گیرد. از منظر صنایع پایین‌دستی، تداوم رقابت قیمتی در روغن پایه و برخی عرضه‌های خاص میعانات گازی، در کنار ضعف تقاضا در بخش عمده بازار اسلاک واکس و پارافین واکس، ضرورت پایش

مستمر وضعیت عرضه و رفتار قیمتی هر محصول را برای ارزیابی هزینه‌های تأمین و شناسایی گلوگاه‌های احتمالی بازار
برجسته می‌کند.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>